

§ 10. A CO BY NÁM HOSPODÁRSKÁ RADDA V OBCI PROSPĚLA?

Jeden rozum dobrý, ale dva jsou lepší.

Kdy se zlodějové v bandy srocujou, aby zamucovali občany a pustošili věci, proč by se dobří a rázní občané v obcích mezi národem jednotiti nemohli, aby všelikého dobra i blahobytu mezi lidem přibývalo, bídy a psoty by ubývalo?

Hospodářská radda vtělovala by rozumnost a ctnost v obci, aby pokroku v národě bylo. Zbuzovala by ospalce k dobru, sela v hlavy a srdce dobré símě, dusila by plevel, aby národní dobro hodně bujnělo. Dohledala by na školy národní, čemu a jak v nich učeno, a co v nich opravití třeba, aby školy národu dobročinily.

Když některý hospodář svoje pole zanedbává, nebo nerozumně obdělává; kdy zahradu a jiné sady má jen pro vykrmení a rozmnožení housenek a všeho škodlivého hmyzu; když vodě nebrání škodu činiti; kdy proti požáru své budovy nechraňuje, svoje děti do školy neposílá a vůbec užitečné věci u svej živnosti a v rodině svej zameškává, tož není toliko škoda jeho, ale i veškerej obce, a veškereho národa! Vinice mají své právo a svá břemena, lesy jsou pod dozorstvím, proč by zahrady, louky, role nemohli hospodářskou raddou ve jmenu obce prohlíženy a proti nedbalosti, lenivosti chráněny býti?

I v tom leží kus národního blahobytu! Dříve nelzelo na cos podobného pomýšleti, proto že obce

ani stín svézákonnosti (autonomie) neměly, ale teď více dobrého poříditi lze, když jen občané sami, pošetilých věcí zanechavše, o to dbáti budou. Taková hospodářská radda důvěru sousedů majíc, mohla by mnohou neřest vypleti a mnohému dobrému do života pomahati. Co včelstvu neprospěšno, ani včelce není užitečno!

Z kteréj obce v Hradecku dojde nás pro pěkný příklad prvá zpráva o takovej hospodářskej raddě? Coby taková hospodářská radda dobrého po našich obcích spůsobiti mohla, nelze mně vypsati. Kde bystrý rozum a šlechetné srdce dobru a národnosti přeje, tam netřeba vykazovati cestu činlivosti a dělnosti. Pole dobra je nesmírné, bezmezné.

Poznam. 1. My Čechoslované co ctižádostiví lidé měli bychom toliko v tom slávu hledati, aby jeden každý hodně a mnoho dobrého a národního vykonal. Tytule, hodnostě k uctě a slávě nevedou, pak-li občané je mající, ničeho rázného nedělají, aneb druhé dělné národovce ve svej pošetilej ctižádosti dusejí, pak z toho v národě takový stav se vytváří, že co jeden staví, druzí dva ze ctižádosti bořejí! Kam národek dojde, když takových pošetilců a malicherníkův sobě nemalé množství chová? Zapřáhněte tahouny do vozu v před a zapřáhněte v zad a nyní hybaj! Síly se hmoždějí, potírají a z místa nemohou! — — Naše četné nepřátelstvo se tomu jen směje, poněvadž mu pošetilosť a zaslepenost bídníků výborně pomahá.

S dobrými skutky dobře se žije.

Poznam. 2. Zakládající v obcích hospodářské rady, následné pravdy na paměti mějte:

1. Řádní národovci o zdravotu a budoucnost svého národa jsouce pečliví, nedbejte na pošetilost nebo skrblictví bídných jednotlivců, jenž daleko ze svého sobectví nezírají.
2. Před spravedlivým pořádkem a před obecnou dobře usvorněnou vůlí k blahobytu pracujících občanů nemá vůle vzdorujících jednotlivců žádného práva k odporu, a mohou donucováni býti.
3. Pošetilý člověk, nevědomý občan, vzdorný odrodilec musí pokládán býti za nedospělce, jemuž poručníka i dozorce třeba.
4. Jest úlohou jednotlivce, aby se pokládal za úda obce, národa, kam ho přirozenost sama přidělila, kdo se mimo obec svou, mimo národ svůj staví, je nevděčníkem, odpůrcem, škůdníkem. Kdo není s námi, je proti nám.
5. Máť si ovšem každý svého užitku hleděti, ale nikoli takovým pra-soběckým způsobem, aby sám ne-užitečným stal se obci, kraji, národu, kde žije, nobrž má také z citu spravedlnosti, uznalosti svou částkou ku zdaru celku přispívati.

§ 11. VĚČŠÍ OKRES ASSEKURACE POSKYTUJE VÍCE POJIŠTĚNOSTI.

Chtícimu nic není za těžko, nechtícimu všecko.

Každý rozumný občan snadno uzná, že čím věčší okres nebo kraj (stolica na Slovensku) by

všeobecná pojistovna obsáhla, tím větší pojištěnosti a pomoci by docíleno bylo, příspěvky by čas menšil, až by zrostlým kapitalem docela přestaly. A proč? Protože by pevnějšími a spořádanějšími stavbami požáry řídly, jichto škodlivost a požiravost bylaby znamenitě zamezena, vydajův z pokladnice assekurační by ubývalo, úrokami by rostla, peníze by laciněly, jsouce snáze k dostání.

Z mnoha ruk větší pomoc.

Prospěch takovýchto finančních operac v národě a mezi národem naším a pod zprávou i dozorem krajských hospodárských jednot, byl by nesmírný. Ku svému národnímu prospěchu materialně pracující osvědčili bychom bystromyslnost v národním hospodárství. Zdaž bychom takto svou samosprávou i samostatnost skutečně dokonaleji nedokázali?

V nynější naší netečnosti, strojenej odrodilosti a ve hříšném lelkování stáváme se modlářemi, ba porobencemi finančníkův, bankérův po velkých městech, kteří náš národ, kulturou západníkův se vypínajíce, tupějí, kde mohou naši národnost a její práva, zásluhy neuznávají ba potlačujou.

§ 12. OBRYS PROZATIMNÝCH STANOV.

V ý m ě r.

1. Krajská pojistovna, neboli -assekurace proti škodlivým živlům, proti pádu dobytka, je takový